

УДК 323:324(497.6)“2018“

DOI: <https://doi.org/10.22182/pr.5912019.5>

Оригинални научни рад

Владан Станковић

Институт за политичке студије, Београд

ОПШТИ ИЗБОРИ У БиХ 2018. И РЕПУБЛИКА СРПСКА – ДАЉЕ ПЕРСПЕКТИВЕ

Сажетак

Тема којом се бави овај научни рад јесу недавно одржани избори у БиХ за заједничке органе власти на нивоу државне заједнице. *Предмет* истраживања своди се на анализу изборних резултата, односе снага на релацији БиХ→Република Српска, и анализу потенцијалних перспектива. *Временски оквир* смешта истраживање у 2018. годину, а *просторни* се тиче БиХ, односно два ентитета који чине државну заједницу. Посебну пажњу аутор намерава да посвети *проблемској ситуацији* путем *налаза стања* који упућује на односе између три конститутивна народа у БиХ. *Проблемско питање* гласи: Како су избори за заједничке органе власти у БиХ консталирали кључне националне чиниоце у политичком простору? Истраживање полази од *почетне хипотезе* која гласи: Односи политичких снага у БиХ структурисани су око институционалних односа три конститутивна народа. Аутор је у раду консултовао низ истраживачких *методских алата* попут: аналитичког приступа, статистичког метода, анализе садржаја, упоредног метода, институционалног приступа, метода посматрања.

Кључне речи: БиХ, избори, Република Српска, национални интерес, српски народ.

Осми по реду Општи избори у Босни и Херцеговини одржани су 7. октобра 2018. године. На њима су бирани: чланови Председништва Босне и Херцеговине, представници за Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, делегати за Дома народа Парламентарне скупштине БиХ, Председник Републике Српске, потпредседници Републике Српске и народни посланици за Народну скупштину Републике Српске, као и заступници за Федерацију БиХ и скупштине њених кантона. На изборима су се пријавиле 72 политичке партије и 39 независних кандидата, на свим нивоима власти сложене државне заједнице.¹

1. СТАТИСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ ИЗБОРНИХ РЕЗУЛТАТА

За Народну скупштину Републике Српске бирачи у Републици Српској су гласали овако: Савез независних социјалдемократа (СНСД) 218.201 гласова, или 31,87%, односно 24 мандата; Српска демократска странка (СДС) 123.515 гласова 18,04%, или 13 мандата; Демократски народни савез (ДНС) 98.851 гласова, 14,44% или 11 мандата; Партија демократског прогреса (ПДП) – Младен Иванић, 69.948 гласова, односно 10,22% или 5 мандата; Социјалистичка партија РС (СПРС) 56.106 гласова 8,19% или 6 мандата; „Заједно за

1 Дејтонска архитектура изпројектовала је затечено стање у БиХ кроз поприлично сложене механизме власти. Њу чини савез бошњачко-хрватских кантона окупљених у „ентитет“ Федерација БиХ и Република Српска као унитарна држава-чланица. БиХ је, словом Дејтона, конфедерација унитарне државе-чланице „ентитета“ Република Српска и федерације бошњачко-хрватских кантона „ентитета“ Федерације БиХ. (О овоме и у: Снежана Савић, „Облик државне власти у БиХ“, *Република Српска: Двадесет година развоја – достигнућа, изазови и перспективе*, вол. 27: 149-165, Академија наука и умјетности Републике Српске, Бања Лука, 2012, стр. 150: „Босна и Херцеговина представља сложену државну заједницу са елементима конфедерално-федералних облика државног уређења“. Слично и у: Зоран Милосављевић, „Босна и Херцеговина и Црна Гора: (не)одрживе мултинационалне творевине“, *Српска политичка мисао*, вол. 38, бр. 4/2012: 301-318, Институт за политичке студије, Београд, 2012, стр.307-308: „Париско-дејтонским мировним споразумом српска држава у оквиру БиХ ступила је у конфедерални савез са Федерацијом БиХ зарад међународног објективитета затеченог стања, те је тако, према изворном Дејтону, настала више него лабава творевина *три конститутивна народа, и два ентитета*. Овим путем је Република Српска, иако међународно непризната држава, постала објектом међународног права, а као Република у оквиру БиХ поседовала је знатно већи степен оригиналне власти од федералних јединица бивше СФРЈ према Уставу из 1974. године.“). Каснијим интервенцијама Високих представника, и преношењем надлежности са „ентитета“ на заједничке органе власти у Сарајеву, овакав функционални савез малог броја пренетих овлашћења надзидан је у поприлично нефункционалну Државну заједницу, по узору на Државну заједницу Србија и Црна Гора или Аустро-Угарску монархију. (На тему измене државног уређења БиХ у: Владан Станковић, Зоран Милосављевић, „Уставни положај Републике Српске“, *Српска политичка мисао*, вол. 36, бр. 2/2012: 461-486, Институт за политичке студије, Београд, 2012, стр. 475-483)

БиХ“ 29.556 гласова или 4,32% или 2 мандата; Народна демократска партија (НДП) – Драган Човић, 28.183 гласова или 4,12% односно 1 мандат; и, „Уједињена Српска“ 21.187 гласова 3,09% или 1 мандат.

За очекивати је да у Републици Српској владу формирају досадашњи коалициони партнери СНСД+ДНС+СП(РС), што у укупном збиру даје 41 од 63 могућа мандата.

Када је реч о избору за *председника Републике Српске* резултати су следећи: Жељка Цвијановић СНСД 319.699 гласова или 47,04%, Вукота Говедарица „Савез за побједу“ 284.195 или 41,82%, Рамиз Салкић „Заједно за БиХ“ 21.292 или 3,13%, Ђамил Дураковић као независни кандидат 10.299 или 1,52%, Радомир Лукић „Прва СДС“ 6.021 или 0,89%, Јосип Јерковић испред коалиције хрватских странака (ХДЗ БиХ, ХСС, ХКДУ, ХСП-ХНС) са 5.881 гласова или 0,87%.

За председника Републике Српске изабрана је Жељка Цвијановић, док су потпредседници Српске испред бошњачког народа Рамиз Салкић и Јосип Јерковић испред хрватског народа.

Када су у питању мандати за заједничко представништво *Парламентарне скупштине БиХ* распоред мандата је следећи: Странка демократске акције (СДА) – 9 мандата, Социјалдемократска партија (СДП) БиХ – 5 мандата, Савез независних социјалдемократа (СНСД) – 5 мандата, Хрватска демократска заједница (ХДЗ) БиХ – 5 мандата, Српска демократска странка (СДС) – 4 мандата, Демократска фронта (ДФ) – 3 мандата, Савез за бољу будућност (СББ) – 2 мандата, Наша странка (НС) – 2 мандата, Партија демократског прогреса (ПДП) – 2 мандата, Независни блок (НБ) – 1 мандат, Покрет демократске акције (ПДА) – 1 мандат, Странка демократске активности (А-СДА) – 1 мандат, Демократски народни савез (ДНС) – 1 мандат, Социјалистичка партија (СП) – 1 мандат.

Из овакве слике стања, и на основу неспорне победе Милорада Додика за српског члана Председништва БиХ, није могуће формирање „Савјета министара“ без Додикове СНСД. За очекивати је да се претходно формира власт у оквиру Федерације БиХ између СДА и ХДЗ. Како год се договоре у оквиру Федерације Додик ће тако формирану власт прихватити на нивоу читаве БиХ. Тешко је за очекивати да би СДА могао да избегне формирање власти на федералном нивоу без ХДЗ-а (који је убедљиво победио у већински хрватским срединама), па се у Савету министара БиХ очекује владавина СДА-СНСД-ХДЗ.

Исход за чланове Председништва у Босни и Херцеговини након избора 2018. изгледа овако:

За члана Председништва из редова бошњачког народа: 1. Шефик Џаферовић из Странке демократске акције је добио 37,97 посто гласова; 2. Денис Бећировић из Социјалдемократске партије Босне и Херцеговине је добио 33,40 посто гласова; 3. Фахрудин Радончић из Савеза за бољу будућност је добио 12,5 посто гласова; 4. Мирсад Хаџикадић је добио 8,55 посто гласова; 5. Сенад Шепић као кандидат Независног блока и Народа и правде је добио 6,13 посто гласова и 6. Амер Јерлагић из Странке за Босну и Херцеговину је добио 1,59 посто гласова.²

За члана Председништва из реда хрватског народа: 1. Жељко Комшић из коалиције „Босна и Херцеговина побеђује“ је добио 49,47 посто гласова; 2. Драган Човић из Хрватске демократске заједнице је добио 38,66 посто; 3. Диана Зеленика из коалиције „Хрватско заједништво“ је добила 6.92 посто гласова; 4. Бориша Фалатар из Наше странке је добио 3.23 посто гласова.³

За члана Председништва из Републике Српске: 1. Милорад Додик из Савеза независних социјалдемократа је добио 55,15 посто гласова; 2. Младен Иванић из коалиције „Савез за победу“ је добио 41,80 посто гласова.⁴

У Председништво су дакле ушли: Милорад Додик за члана председништва испред Републике Српске као српски члан Председништва са највише гласова од свих кандидата 352.933 гласа, Шефик Џаферовић бошњачки кандидат за члана Председништва БиХ са 208.943 гласа, и Жељко Комшић као „члан Председништва из реда хрватског народа“ са 221.573 гласова.⁵

Из ове статистике могу се извести извесна опажања: 1) Највише гласова за члана Председништва БиХ освојио је Милорад Додик који ће у новом, међуизборном циклусу представљати Републику Српску у заједничким органима власти у Сарајеву, као српски члан највишег колективног тела на заједничком нивоу. 2) На другом месту налази се „члан Председништва из реда хрватског народа“ Жељко Комшић који је освојио више гласова него најбоље пласирани кандидат најмногољуднијег народа у БиХ – члан Председништва из редова бошњачког народа, Шефик Џаферовић.

2 http://www.izbori.ba/Rezultati_izbora?resId=25&langId=2#/1/1/0/0/701

3 http://www.izbori.ba/Rezultati_izbora?resId=25&langId=2#/1/1/0/0/702

4 http://www.izbori.ba/Rezultati_izbora?resId=25&langId=2#/1/2/0/0/703

5 <https://rs-lat.sputniknews.com/vesti/201810081117427617-cik-rezultati/>

На основу горе наведених опажања произилазе следећи закључци: Милорад Додик је неспорни избор српског народа у тронационалном, колективном највишем извршном телу на нивоу заједничких органа. Бошњачко бирачко тело располутило се између: заговорника традиционалне бошњачке националне опције која је и победила, и бошњачких опонената националну опцију Бошњака подводе под грађанско-унитаристичку платформу у БиХ (која нема готово никакву подршку унутар хрватског, а нарочито српског националног корпуса). И не само да је Милорад Додик освојио највише гласова у Председништву БиХ, већ је и Жељко Комшић, као кандидат „хрватског члана Председништва“, освојио више гласова од најпопуларнијег бошњачког кандидата за то колективно тело. Тако ће бошњачки кандидат у Председништву БиХ, Шефик Џаферовић, бити члан Председништва са најмање гласова, па ће први председавајући бити онај који је добио највише гласова, а то је Милорад Додик.⁶

2. ТРЕНУТНИ ПОЛИТИЧКИ ОДНОСИ СНАГА

За даље истраживање неће бити од значаја толико избори у самој Републици Српској, јер ће тамо власт бити формирана од странка које су и до сада чиниле владајућу коалицију „левог политичког спектра“: СНСД+ДНС+СП(РС),⁷ већ више односи на нивоу БиХ.

Највише укупно гласалих за члана Председништва донело је Милораду Додиду позицију председавајућег у ротирајућем Председништву БиХ.⁸ Чињеница да ће Додик бити први председавајући Председништва БиХ представља одличну полазну основу да српски фактор у заједничким органима власти испостави пакет властитих виђења политичких односа поремећених рушењем Париско-дејтонског мировног уговора од стране Високих представника.⁹ Додик је, након мандата српског члана

6 „Ustav BiH kaže da će prvi predsedavajući Predsedništva BiH biti onaj koji je dobio najveći broj glasova.“ (<https://www.telegraf.rs/vesti/jugosfera/3000517-dodik-ce-biti-prvi-predsedavaju-ci-predsedništva-bih-jer-je-dobio-najviše-glasova-na-izborima>, од 18.10.2018)

7 Dejan Bursać, „Dejtonski veto igrači u političkom sistemu Bosne i Hercegovine“, *Dvadeset godina od dejtonskog mirovnog sporazuma – trajni mir ili trajni izazovi?*: 87-99, Fakultet političkih nauka, Beograd, 2016, str. 95: „U Republici Srpskoj se od izbora 2002. godine identifikuje jasna polarizacija partijskog sistema oko dve najveće stranke: Saveza nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) i desno orijentisane Srpske demokratske stranke (SDS), sa još nekoliko manjih parlamentarnih stranaka koje se uglavnom svrstavaju u okviru postojeće ideološke podelе SNSD–SDS.“

8 <https://www.kurir.rs/region/bosna-i-hercegovina/3137341/dodik-oduvao-protivkandidate-na-izborima-osvojio-najviše-glasova-u-21-veku>, од 15.10.2018.

9 „Dobio sam mandat od srpskog naroda da predstavljам Republiku Srpsku u naredne četiri godine na najbolji mogući način, onako kako znam i kako umijem i sa iskustvom koje imam, kako

Председништва БиХ Младена Иванића, повукао на самом почетку неколико потеза који су имали за циљ да поврате репрезентативност Републике Српске у заједничким органима власти у Сарајеву.¹⁰ Најпре, преселио је седиште представника Републике Српске у Председништву БиХ из „кантоналног Сарајева Федерације БиХ“ у Источно Сарајево Републике Српске, чиме је отворено ставио до знања да је заправо само делегат Републике Српске у заједничким телима на нивоу БиХ. Уз то је изјавио да се осећа нелагодно и небезбедно у Сарајеву, које је под потпуном контролом бошњачких власти и Федерације БиХ. Одмах иза тога је уследило инсистирање Додика да буде унета застава Републике Српске у просторије где три члана Председништва примају стране делегације и доносе кровне политичке одлуке. То је подигло тензије у Сарајеву, а питање заставе Републике Српске оставило отвореним. Напор Милорада Додика да и у симболичном смислу оригиналност власти Републике Српске истраже и у Председништву БиХ није до сада донело резултате. Ипак, однео је симболичку победу када је успео да наметне своје обезбеђење из Републике Српске уместо обезбеђења које су му наметале сарајевски унитаристички центри моћи нудећи му „уставну заштиту“ као председавајућем Председништва БиХ.

Посебну важност за односе политичких снага на општем нивоу власти у БиХ имао је избор за хрватског члана Председништва. Изборни закон предвиђа само једну изборну јединицу када је реч о избору за два члана Председништва који долазе из Федерације БиХ. Стога се десило оно чега се плашило већинско мњење хрватског народа у БиХ, а то је: да би могло да се деси да хрватског члана Председништва изаберу Бошњаци. „Хрватски народни сабор БиХ“, који окупља највећи број хрватских организација: интелектуалаца, припадника клера, политичких партија и удружења на простору БиХ, посебно у негдашњој Херцег-Босни (у кантонима са већинским хрватским становништвом), давно је већ покренуо иницијативу да овај простор буде једна изборна јединица у коме ће се бирати

bih odbranio njene vitalne interese», poručio je Dodik.“ (<https://www.nezavisne.com/novosti/bih/Dodik-na-svecanom-prijemu-Danasnji-dan-simbolizuje-novi-pocetak-i-za-Srpsku/509120>, од 20.11.2018)

10 Чак ни стручњаци уставног права који заговарају суверености централних власти у Сарајеву углавном не оспоравају да бар део оригиналних власти припада ентитетима као „државама-чланицама“ БиХ. (О овоме на пример пише: Nedim Ademović, *Ustavno pravo Bosne i Hercegovine*, Konrad Adenauer Stiftung, Sarajevo, 2012, str. 121: „Složeni odnosi ogledaju se i kroz mogućnost da niže administrativno-teritorijalne jedinice djeluju na formiranje i vršenje centralne vlasti. Prema tome, stavljajući to u kontekst BiH, sudjelovanje entiteta u operacionalizaciji državne političke volje je sastavni element složenog ustavnopravnog uređenja. (...) složeni federalni odnosi ne svode se samo na prosti zbir nadležnosti centralne vlasti, odnosno vlasti nižih administrativno-teritorijalnih jedinica. Obje vlasti čine jednu funkcionalnu cjelinu u kojoj su određena sadejstva nužna i korisna.“)

један од два члана Председништва испред Федерације Босне и Херцеговине.¹¹ Међутим, ту иницијативу већ годинама игнорише бошњачки естаблишмент из Сарајева који ужива пуну међународну подршку земаља Квинте. Тако се поново десило да хрватског члана Председништва, заправо, изаберу Бошњаци. Жељко Комшић се, истина, изјашњава као Хрват (отац Хрват, мајка Српкиња, супруга Бошњакиња), али је изабран (према показатељима гласова по изборним јединицама) бошњачким гласовима.¹² Комшић је заправо представник једне мањинске политичке опције Хрвата у БиХ која се залаже за целовиту и унитарну (тзв. „грађанску“) Босну и Херцеговину, а коју сведушно подржавају „босанско/бошњачке патриоте забринуте за будућност БиХ“.¹³ Ова популација босанских Хрвата сконцентрисана је у Сарајеву и појединим градовима централне Босне, и једну групу чине „босански лојалисти, тзв. хрватски Босанци“, а другу „хрватско-правашки максималисти“ који сањају сан о „уз-постави хрватске државе на Дрини“. За Драгана Човића, другопласираног за „хрватског члана Предсједништва“ гласали су Хрвати из већинских хрватских кантона, махом херцеговачки Хрвати који теже реализацији повратка Херцег-Босне као „хрватског ентитета у БиХ“ и обнови Бановине Хрватске (Хрватска+Херцег Босна). Ипак, у тренутним реалполитичким односима снага између Сарајева и Западног Мостара ови су политички циљеви поприлично пригушени и чак ревидирани. Декларација уз инсистирање на једнакоправности Хрвата са друга два конститутивна народа истиче и „неспорну сувереност и цијеловитост БиХ на евроатлантском путу интеграција“. Из Декларације ХНС-а није опаживо да ли Хрвати у „преустроју односа у БиХ“ намеравају да доведу у питање територијалну целовитост Републике Српске, али инсистирање на: НАТО-у унаточ српском ставу, федерализацији која захтева „функционалнију БиХ“ и осуда „сепаратизма у БиХ“ свакако да отварају фронт према српским виталним интересима у сложеној заједници каква је БиХ.¹⁴

11 „Predsjednik Hrvatskog narodnog sabora (HNS) Dragan Čović, koji je i čelnik HDZ-a BiH pozvao je u ponedjeljak bošnjačke političare na dogovor o izmjenama Izbornog zakona BiH kako bi se izbjeglo da Bošnjaci ubuduće ponovno preglasaju Hrvate što je po njemu uvjet za uspostavu izvršne vlasti u Federaciji BiH. Po tumačenju iz HNS-a BiH Hrvate su na posljednjim izborima preglasali Bošnjaci i nametnuli im Željka Komšića za člana državnog vrha.“ (<http://www.seebiz.eu/covic-bez-izmjena-izbornog-zakona-nema-nove-vlasti-u-fbih/ar-188249/>, од 21.01.2019)

12 <https://www.kurir.rs/region/bosna-i-hercegovina/3133373/evo-ko-je-zeljko-komsic-clan-predsedstva-bih-po-majci-srbin-po-ocu-hrvat-a-biraju-ga-bosnjaci>, од 08.10.2018.

13 Прича о избору „грађанског Хрвата“ Комшића као да се понавља. На ову тему у: Ugo Vlasisavljević, „Glasovi iz podjeljenje zemlje“, *BiH – 15 godina nakon Daytona*, br. 4: 1-5, Сарајево, 2010.

14 У Декларацији VIII заседања Хрватског народног сабора одржаног у Западном Мостару од 26.01.2019. у тачки 3. наслова: „Europeizacija Daytona – briselska nadogradnja“ пише: „Kako

Тренутно имамо ситуацију да у Председништву БиХ седи један члан који је изабран српским гласовима, и два члана који су изабрани бошњачким гласовима. Фактички, у Председништву наспрам једног Србина седе два Бошњака, односно у политичком смислу: један Србин и два Босанца: при чему Џаферовић представља (националног) Бошњака, а Комшић (анационалног) Босанца. Бранећи се од оптужби да не представља Хрвате у Председништву БиХ, већ себе лично, и то вољом дела бошњачког народа који је бројношћу гласова прегласао хрватске бираче, Жељко Комшић често воли да истакне како: „он није хрватски члан Председништва БиХ“ (јер би то уистину могао бити према тренутном односу снага само и искључиво Драган Човић), већ је „члан Председништва из реда хрватског народа“ тумачећи Изборни закон на основу Устава БиХ изведеног из анекса III Дејтонског споразума.¹⁵ Тенденција унитариста је да се ентитети третирају као грађанске творевине, па би теоријски једног дана Републику Српску (након покушаја измене њеног имена) могао у заједничким органима власти да представља Бошњак или нпр. Хрват... Тако би ентитети остали само празне луштуре, атавизми дејтонских компромиса.

Тиме Комшић и „сарајевска чаршија“ стављају до знања Драгану Човићу и „остацима преживеле Херцег-Босне“ да постоје и они други Хрвати којима је „Босна на срцу“. Комшић заступа унитаристичку босанску струју унутар хрватског корпуса, и негира не само поновно успостављање Херцег-Босне као трећег и већински хрватског ентитета, већ и сваку потребу интеграције кантона где живи већински (или значајно мањински) хрватски живаљ.¹⁶ Ваља подсетити да је *Вашингтонски мировни споразум*, из 1994. године, створио „Муслиманско-хрватску федерацију“ (касније: Федерацију

би БиН могла наставити и успјешно завршити свој евроатлански пут, односно постати пуноправна чланица ЕУ и НАТО-а нужно је приступити такозваној бриселској надградњи дајтонскога темеља, односно, уставним, законским и институционалним промјенама на начелима федерализма...“ (*Декларација Хрватскога Народног Сабора*, Mostar, сiječanj 2019)

15 <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kako-su-bosnjaci-opet-izabrali-hrvatskog-predstavnika-u-predsjednistvu-bih/2029006.aspx>, од 08.10.2018.

16 „Riječ je o politici koja zagovara izgradnju takozvane *građanske BiH*, a koja bi bila uređena po principu jedan čovjek – jedan glas i u kojoj bi bila ukinuta etnička podjela zemlje. U tom kontekstu Komšić jasno odbacuje etničku komponentu pod kojom je izabran i poručuje da će u Predsjedništvu zastupati sve građane zemlje. Politika građanske BiH nema potporu druga dva naroda u BiH, Srba i Hrvata, bez čega je neprovediva i služi samo kao populističko ubiranje glasova. Uglavnom svi predstavnici političkih stranaka hrvatskog i srpskog predznaka u BiH smatraju da je koncept građanske BiH zapravo prikriveni oblik *bošnjačkog unitarizma* iz političkog Sarajeva. Strahuju da bi u takvom razvoju stvari Bošnjaci, kao najbrojniji narod, preuzeli potpunu političku kontrolu nad zemljom dok bi se Hrvati i Srbi sveli na manjine, velike, ali ipak manjine.“ (<https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/borac-protiv-bih-tri-naroda-s-titovom-slikom-u-uredu-tko-je-zeljko-komsic-hrvat-ko-je-hrvati-nisu-birali-foto-20181009>, од 09.10.2018)

БиХ) по узору на швајцарски федерални модел кантоналног уређења, чиме је хрватски ентитет Херцег-Босна престао да постоји.¹⁷ Ипак хрватска страна тражила је гаранције за хрватско становништво које ће се наћи у држави са доминантним бошњачким становништвом. Гаранција се огледала у специјалним везама које је требала читава Федерација БиХ да има са Републиком Хрватском, а као противтежа специјалним везама Републике Српске са Републиком Србијом (тадашњом СР Југославијом).¹⁸ Међутим споразум о специјалним везама Федерације БиХ и Хрватске никада није доживео реализацију. Бошњаци као припадници исламске цивилизације нису исказивали готово никакво интересовање да остварују специјалне везе са западњачким земљама, посебно са простором који гравитира католичком културалном и цивилизацијском кругу.¹⁹ Овоме је допринела и инерција САД и других западних земаља које нису инсистирале на тешњој сарадњи Муслиманско-хрватске федерације са Хрватском, повлађујући бошњачко-муслиманској страни. Звучи апсурдно али избором Хрвата Комшића положај Хрвата се додатно погоршао. Стога из (западног) Мостара, а делом и из Загреба,

17 Saša Mrduljaš, „Hrvatska politika unutar Bosne i Hercegovine u kontekstu deklarativnoga i realnoga prostornog opsega hrvatske zajednice Republike Herceg-Bosne (1991-1994)“, *Društvena istraživanja*, vol. 102-103, br. 4-5/ 2009: 825-850, Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar“, Zagreb, 2009, str. 846: „Unutar FBiH obranjeni dio HB-a najvećim je dijelom transformiran u kantone s hrvatskom većinom ili u kantone s podjednakim udjelom Hrvata i Bošnjaka. Utemeljenjem FBiH hrvatska je strana pristala na onaj politički model koji je još u kolovozu 1993. predsjednik Hrvatske dr. Franjo Tuđman doživljavao kao sredstvo koje treba omogućiti da se bošnjačka vlast, kad se već ne može nametnuti Srbima – nametne barem Hrvatima. U konačnici, usuglašenim djelovanjem HV-a, HVO-a i ABiH potkraj ljeta 1995. prostori BiH pod srpskom kontrolom svedeni su na manje od polovice bh. teritorija. Daljnji prodor zaustavlja sama međunarodna zajednica inzistirajući na opstanku srpske jedinice koja bi obuhvaćala, prethodno dogovorenih, 49% BiH. Time su stvoreni uvjeti za srpsko prihvatanje političke osnove iskazane u Planu kontaktne skupine za BiH (travanj – srpanj 1994.), po kojem se ta zemlja zamišlja kao složena država formirana od dvaju entiteta: FBiH i RS. U trenutku obustavljanja ratnih operacija pod kontrolom je HVO-a bilo gotovo 24% BiH. Poslije mirovnih pregovora potkraj iste godine i utemeljenja “daytonske” BiH, po kojoj je RS pripalo oko 48,5% a FBiH 51,5% bh. teritorija, pod kontrolom HVO-a ostaje oko 19% BiH. Nakon definitivnoga prostornog definiranja FBiH većinski hrvatski kantoni (hercegbosanski, zapadnohercegovački, posavski) zauzimaju 6621 km² ili 12,94%, a mješoviti hrvatsko-bošnjački kantoni (hercegovačko-neretvanski i srednjobosanski) 7590 km² ili 14,83% bh.“

18 „The Dayton Peace Agreement, which formally ended the Bosnian war, was a direct consequence of NATO action alongside a joint Croat-Bosniak offensive, actions which substantially changed the situation on the ground. Under the agreement, the Bosnian State – Bosnia and Herzegovina (BiH) – was to comprise two entities: The FBiH formed from the Muslim-Croat alliance forged during the war, and the Serb-controlled RS.“ (Ron Roberts, Majda Halilović, Edina Becirević, Christopher Hewer, „Exploring attitudes to NATO in Republika Srpska“, *Global Discourse*, Vol. 5, Issue 4: 579-599, Routledge, London, 2015, p.2) Последица оваквог договора су и специјалне везе Српске и СР Југославије, односно Републике Србије као њеног правног наследника. (О овоме веома подробно у: Момчило Суботић, *Србија и Република Српска* – политички процеси и перспективе, Институт за политичке студије, Београд, 2017)

19 Тако је пропао покушај *андалузијације* Бошњака у Федерацији БиХ.

пљуште оцене како: Комшић у трочланом Председништву није аутентични представник хрватских колективних интереса. Он то и не може бити јер је хрватски Босанац, а не аутохтони и аутентични представник хрватског народа у БиХ.

Избор Жељка Комшића у колективно тело БиХ веома је важно питање по Републику Српску, и положај српског народа у БиХ, из најмање два разлога. Као прво, увођење Комшића на место Човића, ствара утисак *психолошког осећаја предности* „лојалиста“ наспрам Милорада Додика кога у Сарајеву гледају крајње подозриво: као неког ко је „нелојалан БиХ“. Као друго, већ сада се у јавности могу чути оцене и идеје да би Милорад Додик могао бити прегласаван од друга два члана Председништва нарочито у „стратешким питањима по БиХ која не могу да чекају сагласност сва три члана Председништва“. Како би овај преседан изазвао „институционалну побуну Срба“ путем „употребе вета у заштити *виталног националног интереса*“ и одбацивање таквих неконсензуалних одлука на нивоу Републике Српске, реалније је за очекивати парализу заједничких институција, а у самом Председништву БиХ честе употребе вета: или Додика на једној или Комшића и Џаферовића на другој страни.²⁰ У оним рејим тренуцима деблокада и неометаног рада Председништва могу се очекивати нагодбе и трговине по принципу: *do ut des* („ја теби ти мени“). Стога је сада у БиХ створен такав политички амбијент да у институцијама влада коалиција два Босанца против једног Србина, а на терену, у фактичким односима политичке моћи, чврста коалиција „мачековског представника хрватског народа“ Драгана Човића и ХДЗ БиХ на једној страни, и Републике Српске чију политику ауторитарно диктира Милорад Додик на другој страни.

Коначно, у наступајућим политичким укрштањима три народа у БиХ посебну пажњу изазива тзв. „НАТО-пакет интеграција“. За разлику од Федерације БиХ где постоји подпуна сагласност управљачких елита о неопходности што бржих

20 Посезање за виталним националним интересом предвиђено је и кроз институционалне механизме заједничких органа власти на нивоу БиХ. (Тако нпр. у: Damir Banović, Saša Gavrić: „Ustavna reforma u Bosni i Hercegovini“, *Politička misao*, br. 2/2010: 159-180, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2010, str.164: „Zastupnički dom se sastoji od 42 člana, s tim da se dvije trećine zastupnika biraju sa teritorije Federacije Bosne i Hercegovine, a jedna trećina sa teritorije Republike Srpske. Zastupnici se biraju neposredno iz svog entiteta, a u skladu sa Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine. Dom naroda se sastoji od 15 delegata, od kojih su dvije trećine iz Federacije Bosne i Hercegovine (uključujući 5 Bošnjaka i 5 Hrvata), te jedna trećina sa prostora Republike Srpske (uključujući 5 Srba). Nominovane delegate za Dom naroda iz Federacije Bosne i Hercegovine biraju hrvatski, odnosno bošnjački delegati u Domu naroda Federacije Bosne i Hercegovine. Nominovane delegate iz Republike Srpske bira Narodna skupština Republike Srpske. Sve zakonodavne odluke moraju odobriti oba doma, s tim da će se uložiti napori da se prilikom donošenja odluka uključujući najmanje jedna trećina iz svakog entiteta.“

НАТО-интеграција,²¹ у Републици Српској је огромном већином гласова изгласана „Резолуција о војној неутралности“.²² По овом питању Српска следи Србију. Сва истраживања јавног мњења у Републици Српској показују да је против чланства у НАТО око 90% грађана Републике Српске. У таквој ситуацији није за очекивати потписивање акционог плана о приступању НАТО, поготову што се од Републике Српске захтева да прокњижи војну имовину на простору РС-а на заједничке органе у Сарајеву, чиме би се Српска и дефинитивно одрекла могућности поновног успостављања Војске Републике Српске када буду створени услови за то.²³ Председавајући Председништва БиХ, представник Републике Српске у колективном телу, јасно је истакао да ће он лично поштовати резолуцију „коју је донело највиши законодавни тело државе коју представља“, а то је Народна скупштина Републике Српске. Курс политике војне неутралности подржала је и Жељка Цвијановић, нови председник Републике Српске.²⁴ Тако је замислио о покретању пакета НАТО-интеграција поново враћен на почетак. Како је поменута одлука зацементирана у Српској други члан Председништва БиХ, Жељко Комшић, изјављује како су „потписани извесни папири и преузете обавезе“ и како ће у НАТО-интеграције „БиХ ићи без Додика“. Ваља напоменути да јаван иступ Комшића својски подржава трећи члан Председништва, бошњачки члан Шефик Џаферовић. Бошњаци кроз НАТО виде једину преосталу прилику да се Република Српска институционално увуче не само у евроатлантске структуре моћи, већ у нови, грађански концепт БиХ под хегемонијом управо бошњачког фактора и вестернизованих хрватских чинилаца у БиХ.²⁵ Све ово

21 Тако нпр. у: Sead Turčalo, Damir Kapidžić: „NATO Integration of Bosnia and Herzegovina – The pursuit of local ownership in externally-led state building“, *Croatian International Relations Review*, Vol. 20, N° 71: 72-91, Institut za razvoj i međunarodne odnose, Zagreb, 2014.

22 <https://www.blic.rs/vesti/republika-srpska/usvojena-rezolucija-o-vojnoj-neutralnosti-srpske/61vcmh>, од 18.10.2018.

23 Ненад Кеџмановић, „Српска у Босни и Херцеговини и изван ње“, *Политема*, бр. 4: 67-72, Факултет политичких наука, Бања Лука, 2012, стр. 68: „Čitavu deceniju između 1996 i 2006. trajalo je otimanje entitetskih nadležnosti, nametanje zakona, smjenjivanje funkcionera ili ucjenjivanje Haškim tribunalom zbog ratne prošlosti.“

24 https://www.glassrpske.com/novosti/vijesti_dana/Cvijanovic-Rezolucija-o-vojnoj-neutralnosti-orijentir-za-sve-srpske-predstavnikelatl/275894.html, од 25.12.2018: „Republika Srpska treba da bude vojno neutralna sve dok građani eventualno na referendumu ne odluče drugačije, a Rezolucija o zaštiti ustavnog poretka i proglašenju vojne neutralnosti Srpske koju je usvojila Narodna skupština ne odnosi samo na NATO već bilo koji vojni savez, izjavila je predsjednik Republike Srpske Željka Cvijanović. Komentarišući sjednicu Komisije za NATO integracije BiH u Sarajevu kojoj nisu prisustvovali srpski članovi, Cvijanovićeva je rekla da su se srpski članovi rukovodili zaključcima sa sastanka na kojem je rečeno da ne trebaju da učestvuju jer je u oktobru 2017. godine Narodna skupština donijela Rezoluciju o zaštiti ustavnog poretka i proglašenju vojne neutralnosti.“

25 Покушаји новог окруњавања надлежности Републике Српске у корист заједничких органа у Сарајеву, а зарад ЕУ-интеграција, нису успели. (На ову тему у: Момчило Суботић, „Избори

би могло да проузрокује ескалацију политичких сукоба не само у БиХ већ и шире.

Геополитичка подела карата у БиХ је трофазна: Бошњачки чинилац тесно сарађује са Турском, српски фактор са Руском федерацијом, а хрватски са Европском унијом.²⁶ Тренутни мир обезбеђује се синхроним комуникацијом између Русије и Турске (председника Путина и Ердогана), док Европска унија настоји да обећањима привуче у сопствену орбиту интереса и утицаја сва три национална чиниоца у БиХ.

3. МОГУЋИ РАСПЛЕТИ

Сада постаје јасно из ког разлога су се бошњачке политичке елите толико трудиле да у Председништво БиХ ни по коју цену не уђе аутохтони и аутентични представник хрватског народа, Драган Човић, када већ нису могли да онемогуће улазак Милорада Додика (који је на изборима за члана Председништва БиХ добио највише гласова од свих кандидата). На овај начин је реална полука моћи, у којој учествују Додик-Човић (и Изетбеговић), измештена ван БХ-институција, што је опасан преседан. Бошњацима и тзв. међународној заједници, оличеној у земљама Квинте, од пресудне важности је било да у Председништву БиХ „задрже већину“ по цену да читав један конститутиван народ нема свог представника у заједничким органима власти. Ово посебно добија на тежини ако се има у виду да према анексу IV Дејтонског споразума Председништво БиХ представља колективни и највиши извршни орган власти у БиХ коме је подређен „Савјет министара“ од три члана. Многобројним модификацијама Високих представника Министарски савет сада је нарастао на чак 9 министара,²⁷ а бошњачкој политичкој елити

у Републици Српској – наставак државотворне политике“, *Политичка ревија*, вол. 43, бр. 1/2015: 15-31, Институт за политичке студије, Београд, 2015, стр. 25). Стога је сада преостало да се преко координисане политике ентитета и Европске комисије спроводи интеграција целокупне БиХ ка ЕУ, а да се преко „Савјета министара БиХ“ и Република Српска увлачи у НАТО-интеграције.

26 На тему утицаја руске (geo)политике на позицију Срба у БиХ нпр у: Enver Halilović, „Руски фактор политичког статуса Bosne i Hercegovine danas“, *The Dayton Peace Agreement and the Future of Bosnia and Herzegovina*, Special Edition CLXVI, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 2016, str. 40-63.

27 Зоран Пајић, „Контроверзе у тумачењу устава БиХ“, *Република Српска: Двадесет година развоја – достигнућа, изазови и перспективе*, вол. 27: 457-470, Академија наука и умјетности Републике Српске, Бања Лука, 2012, стр. 466: „Вијеће министара БиХ је изворно, по Дејтонском споразуму, почело да ради као скромно извршно тијело на државном нивоу са свега три министарства и тотално нефункционалним ротирајућим копредседавањем. Ово је било највише што се могло *исцједити* из текста Устава у првим годинама примјене Дејтонског споразума. Данас је Вијеће министара оперативан државни орган (влада) са

(након што је остварила паритетан однос 2:1 у корист Бошњака а против друга два конститутивна народа у Председништву БиХ) преостаје да оствари бошњачку визију БиХ као унитарне, грађанске државе под бошњачком хегемонијом чак и у другом колективном телу бицефалне извршне власти „Савјету министара“.²⁸ Како то место, према утврђеној процедуралној логици припада, овога пута, српском представнику то Бошњаци траже гаранцију да ће кандидат кога предложи СНСД и Милорад Додик наставити евроатлантску политику досадашњег бошњачког председавајућег „Савјета министара“ Дениса Звиздића.²⁹ Захтев бошњачких представника је за српски политички фактор у БиХ неприхватљив и нереалан па је за очекивати да још неко времена не буде изабран председавајући „Савјета министара“. Уколико би Додик пристао да његов партијски члан направи континуитет са политиком Дениса Звиздића, био би то јасан знак да је Додик геополитички сломљен, и увучен у евроатлантски жрвањ.³⁰ Ваља размотрити још једну могућност, а то је да Бошњаци покушају да склепају „Савјет министара“ уз помоћ опозиционих странака из Републике Српске и да поново играју на карту сукоба „Додик-опозиција“ у РС. Тај сценарио био би врло лош по Републику Српску и прекодринске Србе генерално. Институционализација сукоба међу самим Србима ослабила би Републику Српску и довела би у питање опстанак српског народа „с’

сталним председавајућим (од 2000. године), а у свом саставу има осам министарства.“

28 Бошњаци ни данас не одустају од предлога да се укине трочлано Председништво БиХ и да оно буде замењено са једним Председником коме би била придодата два подпредседника. У том случају била би задржана национална структура три конститутивна народа (која би временом била укинута због пресуде „Сејдић-Финци“). (О овоме и у: Драган Ђукановић, „Етапе у развоју Републике Српске – формирање, Дејтон и мир“, *Политеша*, бр. 6: 65-76, Факултет политичких наука, Бања Лука, 2013, стр. 72: „Било је предвиђено да институцију трочланог Председништва БиХ замени председник и два потпредседника, а да Савет министара добије већа овлашћења него у складу са дејтонским Уставом.“)

29 „Savet ministara može da donosi odluke te vrste. Ne radi se o novoj politici, nego o politici koja je davno utvrđena donošenjem odluka. Nakon što nas je NATO pozvao, logično je da BiH to uradi – rekao je Džaferović. Naveo je da se imenovanje novog predsedavajućeg Saveta ministara BiH može posmatrati na tragu poštovanja odluka utvrđene politike. Predsedavajući Saveta ministara BiH treba da bude iz reda srpskog naroda i treba da bude predložen iz SNSD. Oko tog imena se mora okupiti parlamentarna većina, ali predložena osoba mora poštovati utvrđenu politiku – naveo je Džaferović i naveo da je pitanje kako dati mandat nekom ко unapred kaže da neće poštovati NATO put.“ (<https://www.blic.rs/vesti/republika-srpska/dzaferovic-kako-dati-mandat-novom-predsedavajućem-saveta-ministara-bih-koji-nevere/qj04tzv>, од 14.01.2018)

30 До сада је вођена махом ЕУ-политика дефинисана крилатицом: „мање Дејтона, више Брисела“ (О томе нпр. у: Владан Станковић, „Општи избори у БиХ 2014 – српски чинилац“, *Политичка ревија*, вол. 43, бр. 1/2015: 1-14, Институт за политичке студије, Београд, 2015, стр. 9: „Намера је да националне политичке странке олабаве препреке у функционисању институција на свим нивоима стварајући ефикасне механизме координације око ЕУ-питања“). Сада се институција на прихватању НАТО-пакета, ако не у самој Републици Српској, онда у Српској преко заједничких органа власти у Сарајеву.

оне стране Дрине“³¹. Додиков задатак је да истраје на политици коју је утврдила Народна скупштина Републике Српске, да омогући јачање институционалних капацитета Републике Српске (борба против злоупотребе власти и корупције, независне институције система, демократска права и слободе, поштовање људских и социјалних права)³¹ и да отвори институционалан канал сарадње са опозицијом у Српској која у свакој земљи представља корективни фактор, и јача њене демократске потенцијале (а тиме и државност). Додик се сада мора појавити као чувар „државног разлога“ Републике Српске. Посао опозиције је да делује конструктивно и да јој интерес Републике Српске буде испред интереса уклањања Додика са власти. Тек у таквој атмосфери можемо очекивати да интерес српског народа у постдејтонској БиХ буде институционално заштићен и унапређен.

ЛИТЕРАТУРА

- Ademović, Nedim: *Ustavno pravo Bosne i Hercegovine*, Konrad Adenauer Stiftung, Sarajevo, 2012.
- Banović Damir, Gavrić Saša: „Ustavna reforma u Bosni i Hercegovini“, *Politička misao*, br. 2/2010: 159-180, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2010.
- Bursać, Dejan: „Dejtonski veto igrači u političkom sistemu Bosne i Hercegovine“, *Dvadeset godina od dejtonskog mirovnog sporazuma – trajni mir ili trajni izazovi?*: 87-99, Fakultet političkih nauka, Beograd, 2016.
- Halilović, Enver: „Руски фактор политичког статуса Босне и Херцеговине данас“, *The Dayton Peace Agreement and the Future of Bosnia and Herzegovina*, 40-63, Special Edition CLXVI, Академија наука и умјетности Босне и Херцеговине, Сарајево, 2016.
- http://www.izbori.ba/Rezultati_izbora?resId=25&langId=2#/1/1/0/0/701
- http://www.izbori.ba/Rezultati_izbora?resId=25&langId=2#/1/1/0/0/702
- http://www.izbori.ba/Rezultati_izbora?resId=25&langId=2#/1/2/0/0/703

³¹ Рајко Кузмановић, „Двадесет година уставноправне изградње и функционисања Републике Српске“, *Република Српска: Двадесет година развоја – достигнућа, изазови и перспективе*, вол. 27: 55-70, Академија наука и умјетности Републике Српске, Бања Лука, 2012, стр. 68.

- <http://www.seebiz.eu/covic-bez-izmjena-izbornog-zakona-nema-nove-vlasti-u-fbih/ar-188249/>,
- <https://rs-lat.sputniknews.com/vesti/201810081117427617-cik-rezultati/>
- <https://www.blic.rs/vesti/republika-srpska/dzaferovic-kako-dati-man-dat-novom-predsedavajuцем-saveta-ministara-bih-koji-nece/qj04tzv>, од 14.01.2018.
- <https://www.blic.rs/vesti/republika-srpska/usvojena-rezolucija-o-vojnjoj-neutralnosti-srpske/61vcmh>, од 18.10.2018.
- https://www.glassrpske.com/novosti/vijesti_dana/Cvijanovic-Rezolucija-o-vojnoj-neutralnosti-orijentir-za-sve-srpske-predstavnike/lat/275894.html, од 25.12.2018.
- <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kako-su-bosnjaci-opet-izabrali-hrvatskog-predstavnika-u-predsjednistvu-bih/2029006.aspx>, од 08.10.2018.
- <https://www.kurir.rs/region/bosna-i-hercegovina/3133373/evo-ko-je-zeljko-komsic-clan-predsedstva-bih-po-majci-srbin-po-ocu-hrvat-a-biraju-ga-bosnjaci>, од 08.10.2018.
- <https://www.kurir.rs/region/bosna-i-hercegovina/3137341/dodik-oduvao-protivkandidate-na-izborima-osvojio-najvise-glasova-u-21-veku>, од 15.10.2018.
- <https://www.nezavisne.com/novosti/bih/Dodik-na-svečanom-prijetemu-Danasnji-dan-simbolizuje-novi-pocetak-i-za-Srpsku/509120>, од 20.11.2018.
- <https://www.telegraf.rs/vesti/jugosfera/3000517-dodik-ce-bitiprvi-predsedavajući-predsednistva-bih-jer-je-dobio-najvise-glasova-na-izborima>, од 18.10.2018.
- <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/borac-protiv-bih-tri-naroda-s-titovom-slikom-u-uredu-tko-je-zeljko-komsic-hrvat-kojeg-hrvati-nisu-birali-foto-20181009>, од 09.10.2018.
- Mrduljaš Saša, „Hrvatska politika unutar Bosne i Hercegovine u kontekstu deklarativnoga i realnoga prostornog opsega hrvatske zajednice Republike Herceg-Bosne (1991-1994)“, *Društvena istraživanja*, vol. 102-103, br. 4-5/ 2009: 825-850, Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar“, Zagreb, 2009.
- Roberts Ron, Halilović Majda, Bećirević Edina, Hewer Christopher: „Exploring attitudes to NATO in Republika Srpska“, *Global Discourse*, Vol. 5, Issue 4: 579-599, Routledge, London, 2015.

- Šehić, Zijad: „Pax americana – Republika Bosna i Hercegovina i međunarodna diplomatija od vašingtonskog do dejtonskog mirovnog sporazuma (18. III 1994 – 21. XI 1995)“, *The Dayton Peace Agreement and the Future of Bosnia and Herzegovina*, Special Edition CLXVI, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 2016.
- Turčalo Sead, Kapidžić Damir: „NATO Integration of Bosnia and Herzegovina – The pursuit of local ownership in externally-led state building“, *Croatian International Relations Review*, Vol. 20, N° 71: 72-91, Institut za razvoj i međunarodne odnose, Zagreb, 2014.
- Vlaisavljević, Ugo: „Glasovi iz podjeljene zemlje“, *BiH – 15 godina nakon Deytona*, br. 4: 1-5, Sarajevo, 2010.
- Антић Чедомир, Кеџмановић Ненад: *Историја Републике Српске*, Недељник, 2016.
- Ђукановић, Драган: „Етапе у развоју Републике Српске – формирање, Дејтон и мир“, *Политеиа*, бр. 6: 65-76, Факултет политичких наука, Бања Лука, 2013.
- Кеџмановић, Ненад: „Српска у Босни и Херцеговини и изван ње“, *Политеиа*, бр. 4: 67-72, Факултет политичких наука, Бања Лука, 2012.
- Кузмановић, Рајко: „Двадесет година уставноправне изградње и функционисања Републике Српске“, *Република Српска: Двадесет година развоја – достигнућа, изазови и перспективе*, вол. 27: 55-70, Академија наука и умјетности Републике Српске, Бања Лука, 2012.
- Милосављевић, Зоран: „Босна и Херцеговина и Црна Гора: (не)одрживе мултинационалне творевине“, *Српска политичка мисао*, вол. 38, бр. 4/2012: 301-318, Институт за политичке студије, Београд, 2012.
- Пајић, Зоран: „Контроверзе у тумачењу устава БиХ“, *Република Српска: Двадесет година развоја – достигнућа, изазови и перспективе*, вол. 27: 457-470, Академија наука и умјетности Републике Српске, Бања Лука, 2012.
- Савић, Снежана: „Облик државне власти у БиХ“, *Република Српска: Двадесет година развоја – достигнућа, изазови и перспективе*, вол. 27: 149-165, Академија наука и умјетности Републике Српске, Бања Лука, 2012.
- Станковић Владан, Милосављевић Зоран: „Уставни положај Републике Српске“, *Српска политичка мисао*, вол. 36, бр. 2/2012: 461-486, Институт за политичке студије, Београд, 2012.

- Станковић, Владан: „Општи избори у БиХ 2014 – српски чинилац“, *Политичка ревија*, вол. 43, бр. 1/2015: 1-14, Институт за политичке студије, Београд, 2015.
- Суботић, Момчило: „Избори у Републици Српској – наставак државотворне политике“, *Политичка ревија*, вол. 43, бр. 1/2015: 15-31, Институт за политичке студије, Београд, 2015.
- Суботић, Момчило: *Србија и Република Српска – политички процеси и перспективе*, Институт за политичке студије, Београд, 2017.

Vladan Stanković

GENERAL ELECTIONS IN BOSNIA-HERZEGOVINA 2018. AND REPUBLIC OF SRPSKA – FURTHER TENDENCIES

Resume

This scientific journal dealt with recently held general elections in Bosnia and Herzegovina. The research examines current relations of political power between the three constituent-nations in a complex state union. Based on the analysis of the situation: the initial relationship of political power, the institutional distribution of power, and international factors projections of political engineering for the realization of a self-sustaining and functional Bosnia and Herzegovina, the author has identified several problematized points around which further political struggle will be conducted on the axis: unitarization-dissolution. One question concerns the legitimacy of the newly elected Croat member of the BH-Presidency. The second issue concerns the agreement of all the most important political factors for joining NATO. The third point examines the legitimacy of the Council of Ministers of Bosnia and Herzegovina to independently lead the general, „umbrella“-policies of Bosnia and Herzegovina and those competencies that belong to the entities under the letter of the Paris-Dayton Peace Treaty (Federation of BH and Republic of Srpska).

Keywords: Bosnia and Herzegovina, elections, Republic of Srpska, national interest, Serbs.